

Tanulmányok

Egyenlők és egyenlőbbek

A helyi iparüzési adóból származó bevételek települési szintű eloszlásának dilemmái különösen a COVID19 járvány idején¹

A magyar helyi önkormányzatok bevételi struktúrájának, még ha számszerűleg nem is a legnagyobb, viszont a legjelentősebb forrásai a helyi adóbevételek, már ha a pénzügyi autonómia szempontjából vizsgáljuk.² A helyi adók jelenlegi szabályozása a rendszerváltás időszakára nyúlik vissza, bár annak tartalma nagyrészt módosult az elmúlt évtizedek alatt. A helyi adók bevezetéséről vagy be nem vezetéséről az adott települési önkormányzat képviselő-testülete dönthet, illetve 2020 tavasza óta speciális esetekben e jogkört a megyei önkormányzat közgyűlése átveheti. Ugyanakkor a helyi adók kivetése soha sem volt korlátok nélküli, törvényben rögzített, hogy milyen típusú és mértékű adó vethető ki, mekkora a mértékének alsó és felső határa, valamint az is, hogy milyen kedvezmények, mentességek érvényesítendők. Azaz a magyar rendszerben a helyi adószuverenitás soha sem volt teljes körű, még a 2015-ben bevezetett nyílt listás települési adó esetében sem, hiszen annak is vannak törvényi korlátai. Így a Covid19 járvánnyal összefüggésben hozott, a helyi adókat érintő korlátok kapcsán nem annak léte, mint inkább eredménye és formája az, amely vizsgálatot kíván, így jelen írás is e kérdésre fókuszál. Többek között arra a kérdésre keresi a választ, hogy hogyan változott meg a helyi adók – különösen a

helyi iparüzési adó - szerepe a bevételi struktúrában és a közfeladatok finanszírozásában, s mindezt hogyan befolyásolták a járvány okozta kihívások.

A magyar helyi adórendszer sarkpontjai

Nincs egységes álláspont abban a kérdésben, hogy milyen a jó helyi adórendszer, azt leszámítva, hogy a lehető legtöbb forrás biztosítsa a kivető önkormányzat számára. E körben ugyanakkor érdemes megemlíteni Sandford azon szakirodalmi álláspontját, aki hét kritériumot fogalmazott a helyi adók bevezetésével kapcsolatban. (SANDFORD, 2011) Így szerinte a helyi adó alapja legyen széles és viszonylag egyenletes eloszlású, az adóteher a helyi lakosokat érintse, a beszedett adó magas és lehetőleg állandó hozamot biztosítson, az adó beszedésének gazdaságosnak kell lennie, legyen igazságos, átlátható és segítse elő az elszámoltathatóságot a helyi szinten.³ Bár nem említi, de fontos elvárásként fogalmazhatjuk meg, hogy ne lehessen az adót másra terhelni, azaz az adóexportálás korlátozása érvényesüljön. A hazai rendszerben a helyi iparüzési adó (továbbiakban: HIPA) nem felel meg az adóexportálás tilalmának, hiszen a vállalkozások az adó terhét bekalkulálják gazdasági tevékenységükbe, az értékesített áruk és szolgáltatások ellenértékébe, azaz egyúttal nem a helyi lakosokat terheli, továbbá nem egyenletes eloszlású, és az elszámoltathatósági mechanizmus is korlátozott.

Idehaza a rendszerváltás egyik fontos eleme volt a helyi pénzügyi autonómia szempontjából a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény elfogadása, mely szabályozza hazánkban a helyi adók körét.

A helyi adókimutatásnak két formáját különbözteti meg a szakirodalom.⁴ (KECSŐ, 2013) A hagyományosnak mondható zárt listát

adómegállapítási megoldásban a központi kormányzat által meghatározott adónemek közül választhatnak a települések, s az adók szabályozása is központilag történik, s csak részben van lehetőség a helyi jellemzőkhöz igazítani ezt. Ezzel szemben a nyílt listás adómegállapítás esetében a központi kormányzat nem határozza meg a konkrét adónemeket, csupán bizonyos korlátozó szabályokat sorol fel, mely keretek között viszonylag szabadsággal rendelkeznek az önkormányzatok.

A magyar helyi adónemek között meglőnböztetünk vagyoni típusú adókat, mint az építményadó, telekadó, valamint kommunális jellegű adókat, mint a magánszemély kommunális adója, idegenforgalmi adó, és végezetül tevékenység típusú adókat, mint a helyi iparüzési adó. Az 1990-es évektől kezdődően ezek voltak a legjelentősebb zárt listás helyi adók, melyet 2015-ben kiegészített a települési adó nyílt listás adómegállapítási lehetősége, többek között azzal a céllal, hogy az időközben részben kötött felhasználásúvá váló helyi adók és átalakult központi finanszírozás mellett további saját forrásokat biztosítson a települések számára.

Már csak azért is kardinális kérdés a helyi adók szabályozása, mivel a saját bevételek egészét tekintve átlagosan annak 40%-át tették ki a 2010-es évekig.⁵ A szórás persze mindig is nagyobb volt a települések között, mivel ez a bevételi típus az, amely a leginkább függ a helyi adottságoktól. Így például attól, hogy milyen a település mérete, a lakosság szerkezeti összetétele, az ingatlanállomány típusa és értéke, milyen mértékű a vállalkozások jelenléte. Ezek meghatározzák, hogy az adott település mekkora bevételre tehet szert. Továbbá jelentősége van annak is, hogy a településvezetés milyen képességgel rendelkezik a források bevonása tekintetében (például milyen kapcsolati tőkije van, van-e pályázati menedzser stb.), s mennyire folytat tudatos településpolitikát.

A HIPA-ból származó bevételek sajátosságai

A saját bevételek közül a helyi adók, azon belül is az iparüzési adó jelentette és jelenti mai napig a legnagyobb saját forrásokat. Ez azonban – eloszlását tekintve – szintén a nagyobb teljesítő

képességű, fejlettebb településeknek kedvezett. A statisztikai adatokat áttekintve a főváros és a megyei jogú városok adóbevételei voltak mindig is a legmagasabbak, de a városok sem maradtak el sokkal, viszont a községek egészen alacsony bevételekkel rendelkeztek.⁶ Miből is adódik ez? Egyfelől abból, hogy az ipari, kereskedelmi tevékenységet végző vállalkozások a városokba, az azok mellett elhelyezkedő ipari parkokba – különösen Budapestre – települtek, nemcsak a szakképzett munkaerő koncentrációja, hanem az infrastruktúra magasabb fejlettségi szintje miatt is. Ehhez járult még hozzá az egyes városok erősebb lobbi tevékenysége, mivel ameddig a törvény keretei engedték az adó mértékével valamint a kedvezmények és mentességek körével igyekeztek a helyi döntéshozók „becsalogatni” a vállalkozásokat.⁷ (PÉTERI, 2015) Hosszútávon ugyanakkor ennek egyes önkormányzatok a nyertesei lettek, s jelentős mértékű adóalanyi kör alakulhatott ki (például Jászfényszaru, Kékkút, Hejőkürt, Berente stb.) ahol az egy főre jutó adóbevételek is a legmagasabbak. Ez leginkább a helyi iparüzési adóbevételek növekedésében mutatkozott meg, de a többi helyi adó bevezetése is hasonló ütemet mutatott. E gazdasági előny leginkább a 10.000 fő lakosságszám feletti települések esetében volt jelentősebb.⁸ Másfelől a községek esetében a helyi adók bevezetése eleinte könnyebben esett a politikai érdekek áldozatául, abban az esetben, ha a bevétel összege egyébként is alacsony lett volna, hiszen egy építményadó elfogadtatása sokszor az újraválasztás lehetőségének elvesztését jelenthette. Továbbá az sem elhanyagolható tény, hogy sok község esetében már csak azért sem kerültek bevezetésre egyes adótípusok, mivel annak adminisztrációs költsége magasabb lett volna, mint maga az adóbevétel.

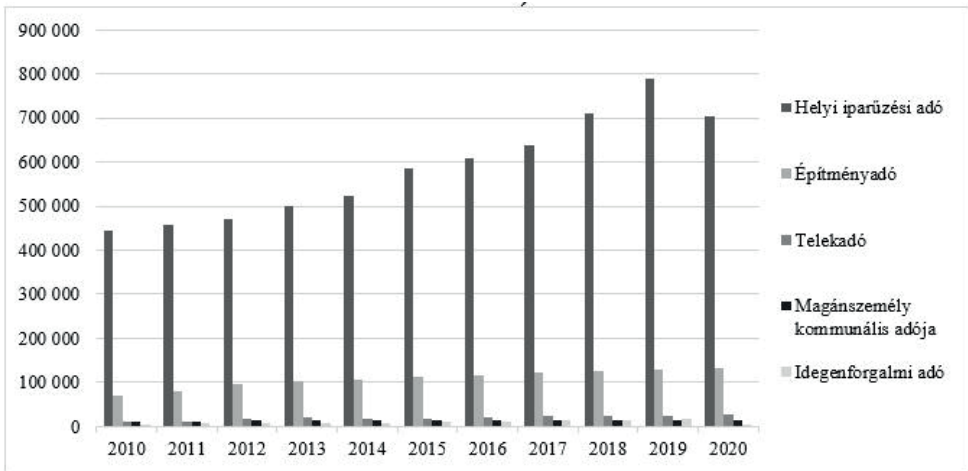
Ez a 2010-es változások után némiképp módosult, különösen a feladatfinanszírozás által bevezetett adóerő-képesség (a helyi iparüzési adóbevétel egy főre eső összege) és kötelező elvárt helyi bevétel képlete miatt, mely a helyi testületeket is a kényszerű adókivetés irányába terelte, így mára néhány településtől eltekintve majdnem mindenhol létezik legalább a helyi iparüzési adó. Általánosságban rögzíthető, hogy a megyei jogú városok adóerő-képessége volt mindig is a legmagasabb és a közigazgatási jogállás csökkenésével

ezen mérték is csökken. Egyes önkormányzatok esetében nem csupán a HIPA lehet a legjelentősebb, hiszen másodsorban az építményadó alkalmazása is kiemelhető, vagy bizonyos turisztikai jellegű településnél (például Hajdúszoboszló vagy Hévíz) az idegenforgalmi adó is jelentős. Vizsgáljuk meg tehát, hogy hogyan alakulnak az egyes adókból származó bevételek.

Az 1. számú ábra a helyi adóbevételek alakulását mutatja 2010 és 2020 között, melyből jól kiemelhető a helyi iparüzési adó jelentősége és a többi adóhoz viszonyított nagysága.

Kérdésként merül fel, hogy mindez milyen hatással volt a települések feladatellátási, finanszírozási helyzetére. Attól, hogy a megyei jogú városok és a fővárosok több bevételhez jutottak, illetve jutnak, nem feltétlenül jelenti azt, hogy magasabb szintű közszolgáltatásokat tudnának biztosítani vagy hogy emiatt a központi költségvetési források csökkentése indokolt lenne. Már csak azért sem, mert a városi élet és az ahhoz kapcsolódó közszolgáltatások drágábbak. A közszolgáltatások sokkal szélesebb körét kell lefednie egy városnak, mint egy községnek, ezt

1. ábra A helyi adóbevételek alakulása 2010-2020 között, típusokként (millió Forint)

Forrás: a 2015-2019 évi adatok vonatkozásában a KSH, a 2020. év esetében a Pénzügyminisztérium adatai alapján a szerző saját szerkesztése

tükrözi Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) is, a differenciált feladatellátással.

Ugyanakkor az látható, hogy a magasabb bevételi igényeket az elmúlt években – a korábbi jelentősebb feladatok elvonása után – a helyi tömegközlekedés, a hulladékgazdálkodás, a városüzemeltetési feladatok ellátása generálta leginkább. A magasabb helyi kiadások tehát magasabb helyi bevételeket követelnek meg, de ez nem jelenti azt, hogy e szolgáltatások minősége is magasabb lenne.⁹ Így a saját bevételek egy részének elvonása e minőségi szempontot is kiiktatja véleményem szerint, s az alapszintű működtetés irányába sodorja az önkormányzatok egy részét.

Azaz a gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a jogszabály által meghatározott minimum szinten és formában nyújtják a feladatokat, s fejlesztésre, kiegészítő szolgáltatásokra nincs lehetőség, ez most sincs másképp. Hiszen számos kis település rendelkezik jelentős mértékű helyi adó bevétellel, vagy épp a finanszírozás sajátosságából adódóan nem csupán a „szükségesség és arányosság” alapján juttatnak központi költségvetési támogatásokat egyes címzett települések számára.

A helyi adóbevételek és kapacitások kérdése szorosan összekapcsolódott a 2013 utáni finanszírozási rendszerrel és költségvetési szabályozással. Ugyanis a költségvetési törvények

megecsesítették a beszámításra vonatkozó szabályokat, azaz a helyi bevételi kapacitásokkal való korrekciót, mely összeg a számított támogatásból került levonásra. E célra a hazai szabályozás egy helyi adónemet jelölt ki erre a célra, a helyi iparüzési adót, kezdetben úgy hogy az elvart bevétel a 2011. évi HIPA adóalap 0,5%-át jelentette. Azon települések esetében ahol addig nem vezették be a HIPA-át, ott az azonos településkategóriával és népességszámmal rendelkező települési önkormányzat egy főre jutó átlagos iparüzési adóalapot vették figyelembe. Ez által az utóbbi körbe tartozó önkormányzatok rákényszerültek arra, hogy legalább ezt a szintet fedező mértékben vessenek ki iparüzési adót – abban az esetben ha a központi támogatás nem fedezte az egyes feladatok költségeit.¹⁰ A helyi érdekeltség növelésének e fajta célja örvedetes, viszont nem kezelte azt a helyzetet, hogy a kis települések többsége azért nem vetett ki ilyen adót, mert nem volt mire, nincs jelentős iparüzési tevékenység.

A beszámítás formája folyamatosan alakult az elmúlt években, így 2014. évben a 2013. első félévi országosan összesített önkormányzati beszámoló alapján a helyi iparüzési adóalap 1,4%-át jelentette az elvart adóerő-képességet, kiegészítő szabályokat bevezetve, mely sávosan differenciálta a csökkentés mértékét. Ezáltal csak abban az esetben került sor 100%-ban levonásra az említett mérték, ha a települési önkormányzat egy lakosra jutó adóerő-képessége a 15 000 forintot meghaladta. Majd 2016-ban a beszámítás mértéke pedig úgy változott, hogy egyfelől más, mint például a szociális feladatok vagy a gyermekéktetés támogatása körébe is beépítésre került az adóerő-képesség figyelembevétele, másfelől az egy főre jutó adóerő-képesség alapján immáron 12 kategóriába osztották a településeket, külön rendezve a főváros és kerületei sorsát.¹¹ Valamint kiegészítésre való jogosultság került megállapításra a támogatáscsökkentéssel nem érintett önkormányzatok részére a nettó finanszírozás során. 2017-ben újabb változást hozott az ún. szolidaritási hozzájárulás bevezetése, amelyet a gazdagabb településeknek kell megfizetnie a központi költségvetésbe (2020-tól a 15.000 forintnál magasabb egy főre jutó adóerő-képességgel rendelkezők esetében).

2021-től a beszámítás rendszerét felváltotta a kiegészítés rendszere és a már említett szolidaritási hozzájárulás, mely utóbbi célja, hogy általános érvénnyel szolgálja a kiegyenlítés mechanizmusát a települések közötti, helyi adóerő-képességéből eredő egyenlőtlenségek tekintetében.¹² A szolidaritási hozzájárulás esetében növekedett a küszöbérték, s a 22 000 forint feletti egy lakosra jutó adóerő-képességgel rendelkező önkormányzatok számára jelent befizetési kötelezettséget, mely a járvány hatására csökkentő HIPA bevételre adott válasz. A kiegészítés keretében pedig a kisebb adóerő-képességgel rendelkező települések kapnak 20-50 % közötti támogatás-kiegészítést. Mindez utóbbi évben történt változások részben a covid19 járvány okozta hatások kezelésére szolgált a Minisztérium szerint. Vizsgáljuk meg, pontosan hogyan is változtak a helyi bevételi lehetőségek.

Forráselvonás és pénzosztás – a redisztribúció új formái

A koronavírus 2020. év eleji megjelenése után kialakult rendkívüli helyzetben számos, az önkormányzatokat is érintő szabályozási megoldás született. Az idegenforgalmi adó megfizetése ideiglenesen felfüggesztésre került, a gépjárműadó helyben maradó 40%-a járványügyi alap bevételi forrása lett, a köztéri parkolás közel egy évig tartó ingyenesen tételével és a helyi gazdasági visszaesés miatt csökkentő HIPA-val együtt pedig jelentős bevételektől estek el egyes önkormányzatok. Erre válaszul a központi költségvetésből különféle kompenzációs mechanizmusokon keresztül kiegészítést irányzott elő a Kormány. Mindezek alapján kérdésként merül fel, hogy ha a kiesett bevételeket kompenzálni kívánja, akkor egyáltalán milyen célból is kerültek azok elvonásra és mi lehet ennek eredménye?

Az önkormányzati rendszert érintő változások közül kiemelendő a 135/2020. (IV. 17.) Korm. rendelet, mely a járvány elleni védekezés apropóján különleges gazdasági övezetek létrehozását tette lehetővé.¹³ Ehhez kapcsolódóan fontos kiemelni, hogy ha egy terület és annak közvetlen környezete különlegessé válik, a fekvése szerinti megyei önkormányzat képviselőtestülete jogosult arra, hogy a Htv. szerinti helyi

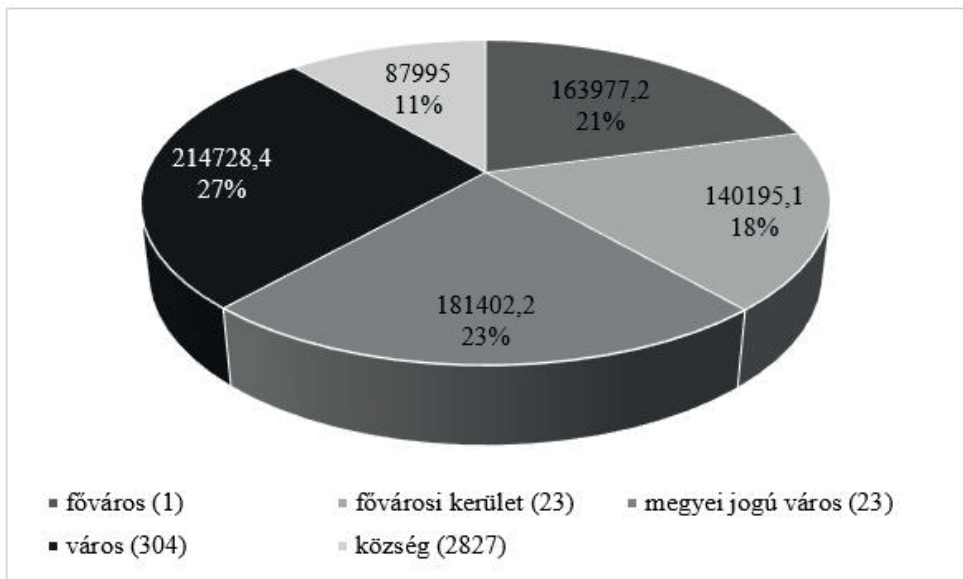
adókat bevezesse, míg a települési önkormányzat adómegállapítási jogát nem gyakorolhatja.¹⁴ A kijelölés első ilyen példája a 136/2020. (IV. 17.) Korm. rendelettel történt, mely Göd város közigazgatási területén (teljesen pontosan a Samsung SDI Magyarország Zrt. területét) különleges gazdasági övezetet jelölt ki és ezen övezetbe tartozó, köztulajdonban álló közutak, közterek, közparkok tulajdonjoga a megyei önkormányzatra szállt át, s a már említettek szerint jogosult lett a helyi adók kivetésére és beszedésére is.¹⁵ Göd város alkotmányjogi panasszal élt e döntés ellen, viszont az ez alapján eljáró Alkotmánybíróság is megerősítette, hogy e szabályozás nem alaptörvény-ellenes.¹⁶

Egy 2020. május 21-én hatályba lépett kormányrendelet szerint 2020. december 31-ig, majd továbbá 2021-ben sem a veszélyhelyzet ideje alatt eltöltött vendégéjszaka utáni idegenforgalmi adót az adó alanyának nem kell megfizetnie, az adó beszedésére kötelezettnek nem kell beszednie, befizetnie, ugyanakkor a megállapított, de be nem szedett adót be kell vallania

az adóhatóságához.¹⁷ A bevallott, de az adóalany által meg nem fizetett adóval egyező összegben vissza nem térítendő költségvetési támogatásra kaptak ígéretet a Kormánytól a települési önkormányzatok. Ugyanakkor a korábban üdülőhelyi támogatást néven nyújtott központi támogatástól elestek a települések.

2020. végén pedig újabb korlátozó döntések született 2021. évre vonatkozóan, az iparüzési adó maximális mértékének felezéséről, újabb helyi adók és települési adók bevezetésének befagyasztásáról.¹⁸ Az HIPA adóteher csökkentésével a nehéz helyzetbe került vállalkozásokat kívánta a Kormány tehermentesíteni. Ugyanakkor hatását tekintve nem elhanyagolható, hogy a bevételkiesés leginkább azokat nagyobb és főként ellenzéki városokat érinti, akik nagyrészt 2020-ban már felélték a tartalékaikat. Ahogy korábban láthattuk, a MÁK adatai szerint egyébként is a HIPA a legjelentősebb helyi adóbevétel, az összes ilyen bevétel közel 80 %-át teszi ki. S ahogyan már utaltam rá annak megoszlása nagyon egyenlőtlen.

2. ábra A HIPA-ból származó bevételek (millió forint) megoszlása településkategóriák szerint (2019)

Forrás: Pénzügyminisztérium, ÁSZ 2021, Magyar Államkincstár adatai alapján a szerző saját szerkesztése

A 2. számú ábra a HIPA egyenlőtlenségét mutatja az egyes településkategóriák között. A jelmagyarázatban a kategóriák mögött, zárójelben látható az adott kategóriába tartozó önkormányzatok száma. 2019-ben (és arányaiban 2020-ban is) az összes HIPA-ból származó bevétel majdnem negyede (23%-a) a megyei jogú városoknál csapódik le, míg a másik kicsivel több mint negyede (27%-a) a városoknál.¹⁹ (NÉMETH-HALKÓNÉ, ÁSZ, 2021) Ráadásul a legtöbb önkormányzat egyébként is az adómaximumot, azaz a 2%-os adómértéket vetette ki. 2020-ban a MÁK adatai szerint közel 703 milliárd forint folyt be a HIPA-ból, mely az adómérték megfelezése folytán 2021-ben akár felére is csökkenhet, 2-300 milliárd forintos kiesést is okozhat.

A forráselvonáshoz kapcsolódóan, vélhetőleg arra válaszként a kormány egy másik határozata²⁰ előre nem egyeztetett szempontok alapján egyedi támogatást határozott meg több önkormányzat számára. Különösképpen a HIPA szempontjából kiemelt jelentőséggel bíró megyei jogú városokat érintette ez a támogatás, mivel a 23 megyei jogú város közül 17 kapott ilyen támogatást, mely között mind a 12 kormánypárti vezetésű önkormányzat forráshoz jutott. A fővárosi kerületek közül csupán két önkormányzat részesült ilyen támogatásban, miközben a HIPA kiesése valószínűleg valamennyi kerületet érint. Ahogyan az is kiemelendő, hogy a támogatás a már megszokottaktól eltérően szabadabban használhatják fel az önkormányzati feladatok biztosítására, kivéve néhány települést, mely esetében maga a kormányrendelet határozza meg a célját. Az 1. számú melléklet a támogatásban érintette megyei jogú városokat foglalja össze, ezen kívül számos város és község is részesült egyedi támogatásban.

A táblázat adataiból kiderül, hogy 23,7 milliárd forint egyedi támogatás osztott szét a központi költségvetés a megyei jogú városok között. Bár e szám magasnak tűnhet, az előzőekben ismertett, a járvány által okozott kiesés, valamint a 2021-ben várható „adófelezés” miatt közel sem fedezi az önkormányzatok több száz milliós forintos várható bevételkiesését. Kérdés az, hogy ez további egyedi támogatások megjelenését fogja eredményezni, vagy az önkormányzati eladósodás újabb lehetőségét vetíti előre. Már csak azért is, mert megjelentek olyan hírek,²¹

hogy az egyébként szigorú forrásbevonási szabályokon esetlegesen enyhít a Kormány, s egyszerűsödne a kötvénykibocsátás és a hitelfelvétel. A forrásbevonás a Fővárosi Önkormányzatnál is felmerült egy 2020. novemberében közzétett megállapodás, amelyben a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarával egy válságkezelő javaslat kidolgozásában állapodtak meg. A konstrukció érdekessége, hogy a nulla százalékos kamatozású kötvényt a Magyar Nemzeti Bank vásárolná fel, a forrásból pedig a nehéz helyzetbe került KKV-kat segítenék.²²

Merre tovább?

A járványügyi intézkedések és a forráskiesés tehát nem egyelően érintették az önkormányzatokat, azok hatása igen eltérő lehet. Kérdéssé vált, hogy a gépjárműadó forráskiegyenlítő mechanizmusa végleg kikerül-e a magyar rendszerből, vagy a járvány elmúltán visszakerül a forrás egy része a képződés helyére. A HIPA mértékének csökkentése vajon valós segítsége jelent-e a vállalkozások számára? Felmerül az a kérdés is, hogy esetlegesen egy kifejezetten a helyi vállalkozások számára nyújtandó támogatási rendszer, vagy a társasági adó reformja nem lett volna-e jobb kezelési forma? Mivel jelen esetben úgy tűnik, hogy az önkormányzatoktól kieső forrásokat igen egyenlőtlenül kezeli a támogatási rendszer.

Az önkormányzati forráskiesést kezelni kívánó támogatáselosztás „újfajta” módszere kapcsán a Magyar Önkormányzatok Szövetsége egyet nem értését fejezte ki.²³ Ők is felhívták a figyelmet arra, s fontosnak tartom kiemelni, hogy a forráselosztásban túlnyomórészt politikai szempontok jelentek meg, a HIPA megfelezése pedig a válság által sújtott vállalkozásoknak érdemi segítséget nem jelent. Ugyanakkor mindez a közfeladat-ellátásra hosszú távon veszélyt jelenthet, így például a tömegközlekedés, a közut és közterület-fenntartás, az óvodai-bölcsődei ellátás, vagy épp a kulturális, egészségügyi és szociális ellátások biztosítására, melyek esetében az önkormányzatok jellemzően saját forrásaikkal egészítették ki a központi támogatásokat. Ennek hatása pedig végső soron a közszolgáltatások fogyasztóin csapódik le, ha településként eltérő minőségben tudják igénybe venni a szolgáltatásokat, s így a

sokat vitatott hatékonyság-növekedés célja is veszélybe kerül.

Mint láthatjuk a helyi önkormányzatok utóbbi évtizedben szűkre szabodott „köntöse” tovább zsugorodhat. A járvány nem csak a helyi vállalkozásokat, hanem a helyi feladatellátást és költségvetési gazdálkodást is így módon befolyásolja, s kényszerpályára tereli az önkormányzatok egy részét. De az is látható, hogy e körülmények között is vannak nyertesei a forráselvonás és forráselosztás jelen mechanizmusának, mely az utóbbi évek azon gyakorlatát erősíti meg, hogy a központi feladatfinanszírozás mechanizmusát megtörik az egyedi és címzett, kevésbé átlátható mechanizmusok útján odaítélt települési támogatások.

BORDÁS PÉTER

egyetemi adjunktus, Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar; tudományos munkatárs, MTA-DE Közzszolgáltatási Kutatócsoport; Debrecen (bordas.peter@law.unideb.hu)

Hivatkozások

BORDÁS Péter – BARTHA Ildikó – HORVÁTH M. Tamás: *Jobban teljesít. Centralizáció és minőség.* Politikatudományi Szemle, XXIX. évf., 2020/1. sz. 73-96.

KECSŐ Gábor: A helyi önkormányzatok gazdálkodásának egyes kérdései nemzetközi tekintésben, Új Magyar Közigazgatás, 6. évf. 2013/1. 11-12.

NÉMETH Ilona – HALKÓNÉ Berkó Katalin (szerk.): A helyi önkormányzatok adóztatási gyakorlata. Az Állami Számvevőszék elemzése, Budapest, 2021, 19-20. Ide külön ki kellene emelni az idézett forrásokat

PÉTERI Gábor: Helyi adózás: a szükséges rossz? KÖZJAVAK, I. évf., 2015/2. szám, 32-36. o., DOI 10.21867/KjK/2015.2.8.

SANDFORD, C. Thomas: *Economics of Public Finance*, 3rd editions, Pergamon Press, Oxford, 2011, 239.

Jegyzetek

1. Bordás Péter PhD, egyetemi adjunktus, Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar; tudományos munkatárs MTA-DE Közzszolgáltatási Kutatócsoport

2. A tanulmány alapjául szolgáló kutatás az Új Nemzeti Kiválóság Program (UNKP-20-4-II) Posztdoktori Ösztöndíj támogatásával készült.

3. SANDFORD, C. Thomas: *Economics of Public Finance*, 3rd editions, Pergamon Press, Oxford, 2011, 239.

4. KECSŐ Gábor: A helyi önkormányzatok gazdálkodásának egyes kérdései nemzetközi tekintésben, Új Magyar Közigazgatás, 6. évf. 2013/1. 11-12.

5. Az 1993-2010 közötti időszak adatait vizsgálva, a saját bevételek esetében a helyi adók földrajzi elhelyezkedéstől és a település adottságaitól függően 30 és 59 % közötti nagyságot tettek ki. Forrás: MTA-DE Közzszolgáltatási Kutatócsoport Vécsei Pál által készített adatbázisa. Továbbá Vécsei Pál adatbázisának forrásai a Magyar Államkincstártól a VÁTI által évente, díjazás fejében átvett és üzemeltetett TEIR, mely településsorosan tartalmazza az önkormányzatok költségvetési mérlegadatait 1993 és 2010 között. Továbbiakban: MTA-DE Közzszolgáltatási Kutatócsoport adatbankja.

6. Magyar Államkincstár adatai szerint: Tájékoztatás a bevezetett helyi adók szabályairól: <https://hakka.allamkincstar.gov.hu/Letoltes.aspx>

7. PÉTERI Gábor: Helyi adózás: a szükséges rossz? KÖZJAVAK, I. évf., 2015/2. szám, 32-36. o., DOI 10.21867/KjK/2015.2.8.

8. MTA-DE Közzszolgáltatási Kutatócsoport adatbankja

9. Lásd ehhez: BORDÁS Péter – BARTHA Ildikó – HORVÁTH M. Tamás: *Jobban teljesít. Centralizáció és minőség.* Politikatudományi Szemle, XXIX. évf., 2020/1. sz. 73-96.

10. 2013. évi költségvetés, 2. sz. melléklet 1/c pont.

11. A számított bevétel számítása során az iparüzési adóalap a fővárosi és a kerületi önkormányzatok között a fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzatok közötti forrásmegosztásról szóló 2006.

évi CXXXIII. törvény 2016. január 1-jén hatályos 3. §-a, illetve a költségvetési törvény melléklete szerint kerül megosztásra. Budapest Főváros lakosság számaként az egy főre jutó adóerő-képesség számításakor a fővárosi kerületek együttes lakosság számát kell figyelembe venni.

12. 2020. évi XC. törvény Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről, II. 2.2.2.1.

13. Akkor, ha az intézmény nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházással nyilvánítt, legalább 100 milliárd forint teljes költségigényű, illetve a megye területének jelentős részére kiható gazdasági jelentőségű és munkahelyek tömeges elvesztésének elkerülését, új beruházás vagy bővítés megvalósítását szolgálja.

14. 135/2020. (IV. 17.) Korm. rendelet a veszélyhelyzettel összefüggésben a nemzetgazdaság stabilitásának érdekében szükséges intézkedésekről

15. LOVAS Dóra: Nem alaptörvény-ellenes a gödi különleges gazdasági övezet kijelölése. 2020, Közjavak blog. Elérhető: <https://kozjavak.hu/nem-alaptorveny-ellenes-godi-kulonleges-gazdasagi-ovezet-kijelolese> (letöltés dátuma: 2021. május 29.)

16. IV/839/2020. számú ügyben hozott AB döntés.

17. 140/2020. (IV. 21.) Korm. rendelet.

18. A koronavírus- világvárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges helyi adó intézkedésről szóló 535/2020. (XII. 1.) Korm. rendelet

19. NÉMETH Ilona – HALKÓNÉ Berkó Katalin (szerk.): A helyi önkormányzatok adóztási gyakorlata. Az Állami Számvevőszék elemzése, Budapest, 2021, 19-20.

20. 2005/2020. (XII. 24.) Korm. határozat a Gazdaságvédelmi programok előirányzatból, a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból történő, valamint fejezetek közötti és fejezeten belüli előirányzat-átcsoportosításokról, kötelezettségvállalás engedélyezéséről, továbbá a 2021. évi központi költségvetés végrehajtása érdekében szükséges intézkedésekről és egyes kormányhatározatok módosításáról, 1. melléklet.

21. <https://magyarnemzet.hu/belfold/kosajlos-napirenden-van-az-onkormanyzatok-terheinek-csokkentese-9124796/> (letöltés dátuma: 2021. május 29.).

22. A Fővárosi Önkormányzat és a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara együttműködési elvei a COVID-19 járvány ideje alatt. Elérhető: https://budapest.hu/Lapok/2020/afovarosi-onkormanyzat-es-a-budapesti-kereskedelmi-es-iparkamara-egyuttmukodesi-elvei-a-covid-19-jarvany-ideje-alatt.aspx?fbclid=IwAR2k1SPRNYGnTihkwI9-xM-mQCihRCc4GsgGtDhXAQdshvb_muiCXDdJkG0 (letöltés dátuma: 2021. május 29.).

23. <https://merce.hu/2020/12/28/az-iparuzesi-ado-es-az-onkenyes-penzosztas-miatt-atlathato-kompenzacios-javaslatot-varnak-az-onkormanyzatok-a-kormanytol/> (letöltés dátuma: 2021. május 29.).

1. Melléklet A megyei jogú városok számára nyújtott egyedi támogatások

Támogatott megyei jogú városok	Támogatási összeg (millió forint)	Támogatási cél
Békéscsaba	1380	önkormányzati feladatok ellátása részben pénzeszközátadással
Békéscsaba	603	kötelező önkormányzati feladat biztosítása érdekében pénzeszközátadás
Debrecen	1380	önkormányzati feladatok ellátása érdekében pénzeszközátadás, támogatásnyújtás
Eger	600	egri vár fejlesztése
Érd	212	kötelező önkormányzati feladat biztosítása érdekében pénzeszközátadás
Győr	1380	önkormányzati feladatok ellátása érdekében támogatásnyújtás
Győr	148	kötelező önkormányzati feladat biztosítása érdekében pénzeszközátadás
Kaposvár	1380	önkormányzati feladatok ellátása érdekében pénzeszközátadás, támogatásnyújtás
Kaposvár	140	kötelező önkormányzati feladat biztosítása érdekében pénzeszközátadás
Kecskemét	1380	önkormányzati feladatok ellátása részben támogatás nyújtásával
Miskolc	700	önkormányzati feladat ellátás érdekében támogatás nyújtás (Miskolctapolcai Fürdő üzemeltetése)
Nagykanizsa	820	önkormányzati feladatok ellátása részben támogatás nyújtásával
Nyíregyháza	1380	önkormányzati feladatok ellátása biztosítása részben támogatás nyújtásával
Nyíregyháza	252	kötelező önkormányzati feladat biztosítása érdekében pénzeszközátadás
Salgótarján	400	városüzemeltetési és fejlesztési feladatok támogatása
Sopron	1380	önkormányzati feladatok ellátása, önkormányzati feladatok megvalósítása érdekében részben pénzeszközátadás, részben támogatásnyújtás
Sopron	43	kötelező önkormányzati feladat biztosítása érdekében pénzeszközátadás
Székesfehérvár	1380	önkormányzati feladatok ellátása, önkormányzati feladatok megvalósítása érdekében részben pénzeszközátadás, részben támogatásnyújtás
Székesfehérvár	615	kötelező önkormányzati feladat biztosítása érdekében pénzeszközátadás
Szekszárd	1 000	önkormányzati feladatok ellátása, önkormányzati feladatok megvalósítása érdekében részben pénzeszközátadás, részben támogatásnyújtás
Szolnok	1380	ingatlanvásárlás, önkormányzati feladatok ellátása részben támogatás nyújtásával
Szolnok	2700	út- és járdafelújítás, parkoló-kialakítás, közmű rekonstrukció, hidfelújítás
Veszprém	1380	önkormányzati feladatok ellátása érdekében pénzeszközátadás
Veszprém	140	kötelező önkormányzati feladat biztosítása érdekében pénzeszközátadás
Zalaegerszeg	1380	önkormányzati feladatok ellátása, önkormányzati feladatok megvalósítása érdekében részben pénzeszközátadás, részben támogatásnyújtás
Zalaegerszeg	229	kötelező önkormányzati feladat biztosítása érdekében pénzeszközátadás
Összes megítélt forrás:	23782	

Forrás: a 2005/2020. (XII. 24.) Korm. határozat 1., 2., és 3. számú mellékletei alapján saját szerkesztés